ლიტერატურული საქართველო

ჩემი ხატია სამშობლო,
სახატე — მთელი ქვეყანა

ეროვნული ბიბლიოთეკა

საქართველოს მწერალთა კავშირის ყოველკვირეული გაზეთი

პარასკევი. № 44 (2823) გამოცემის მე-60 წელი: 1 ნოემბერი, 1991 წ. ფასი 40 კაპ

პასუხი „ქართველ მწერალთა განცხადებაზე“

ა. წ. 22 ოქტომბრის „ახალგაზრდა ივერიელ-ში“ (გადაბეჭდა „მამულმაც“), გამოქვეყნდა „ქართველ მწერალთა განცხადება“, სადაც ნათქვამია: „...მწერალთა გაზეთმა არა და არ გამოაქვეყნა მწერალთა იმ კრების ვრცელი ანგარიში, რომელმაც დაგმო ორი სექტემბრის ძალადობის აქტი; დაიკვეთა მწერალთა სასანლო და მის კარში მილიცია ჩადგა, ისინი კი, ვინც ყოველივე ამის გამო პროტესტი გამოთქვა, 11 ოქტომბერს „ლიტერატურულ საქართველოში“ „პუტჩისტებად“ მონათლეს და ხელისუფლებას ურჩიეს, თქვენ დრო არ დაკარგოთ, დასაჭერთა სია უკვე გაგიმზადეთო“...

დასასრულს, „განცხადების“ ავტორები „კატეგორიულად“ მოითხოვენ, რომ მწერალთა კავშირის ხელმძღვანელობამ „პასუხი აგებინოს „მიმომხილველს...“

მწერალთა ამ „განცხადებაზე“ ჩვენი პასუხი ასეთია:

ქალბატონებო და ბატონებო!

1. ა. წ. 12 სექტემბერს მწერალთა კავშირში გამართულმა კრებამ 7 საათს გასტანა (13-20 სს).

ჩაწერილია კრების სტენოგრამა და ფონოგრამა;

სტენოგრამის გაშიფვრას სჭირდება დრო (რაც უფრო ვრცელია იგი, — მით უფრო მეტი).

გაშიფრული სტენოგრამა ახლახან მივიღეთ;

მოხდება მისი შეჯერება ფონოგრამასთან, გასწორდება სტილისტურად და გამოქვეყნდება.

(ასე რომ, ამაზე ნუ ინერვიულებთ).

2. მწერალთა კავშირის კარი ვინ დაკეტა და რატომ?! — ეს უკვე მთელმა საქართველომ იცის (იხ. „ლიტერატურული საქართველო“ — 4-X-91, გვ. 1).

ამიტომ ამის შესახებ ლაპარაკი ზედმეტად მიგვაჩნია.

3. საქართველოში ეროვნული ხელისუფლების წყალობით სიტყვის სრული თავისუფლება სუფევს (ვისაც რა მოეპრიანება, იმას ამბობს და იმას წერს).

აქედან გამომდინარე:

საქართველოს მწერალთა კავშირის ხელმძღვანელობას, ძალიანაც რომ სურდეს, არავითარი უფლება არა აქვს, საკუთარი აზრის გამოქმედის გამო, პასუხი აგებინოს ვინმეს (ვინც უნდა იყოს იგი: გინდ „მიმომხილველი“, გინდ „მიმომხილველზე“ გაგულისებული).

საქართველოს მწერალთა კავშირის ხელმძღვანელობა.

რექტორი

საქართველოს რესპუბლიკის პრეზიდენტმა თბილისის ივანე ჯავახიშვილის სახელობის სახელმწიფო უნივერსიტეტის რექტორის მოვალეობის შემსრულებლად დანშაა საქართველოს ისტორიის ცნობილი მკვლევარი — ბატონი როინ მეტრეველი. ყველას და განსაკუთრებით უნივერსიტეტელებს ვთხოვ კიდევ ერთხელ გავაჯანროთ ეროვნული უნივერსიტეტის რექტორად — ეროვნული ისტორიის მკვლევარის! ჩვენი აზრით, ამით მინაწერებულია, თუ რა გზით უნდა ჩარიცხოთ ახალი საქართველის — ახალი ეროვნული ინტელიგენციის აღზრდა!

ყველასათვის ნათელია, თუ რა როლი ეკისრება ამ ფაქტს განხორციელებაში რექტორის. მით უფრო გასაგები და სასიხარულოა ჩვენთვის — იმ თაობისათვის, რომელსაც პროფესორი როინ მეტრეველი წარმოდგენს! ამიტომ შეიკრიბეთ ჩვენ ბატონი როინის მოსაკლეს უნივერსიტეტში დიდი იმედით და რწმენით!

ჩემი ბუღალტერული სიტყვა ბატონ როინზე პირველრიგად არ ჩათვალოთ, პროფესორი ამბობდა ამ სტატისტიკის ავტორს არ გაგაჩნია! უბრალოდ ბუღალტერ ვარ— ახლის გაკეთილი ბატონი როინი, განა ოფიციალური დასახელებაც შეცვლის ჩვეულებრივი, რიგითი თანამოქალაქის მოსმენრობას? აკი ბოლოჩინი კიდევ, ბატონი როინის ცხოვრების ფილმი ნაწილი ჩვენს თვალწინ ჩაიარა...

უმაწვილობიდან სამეცნიერო ლიტერატურის სწავლას მამით ადრე დაინტერესდა როინი ბეჭრ საკმეს ფოთავდა. ისტორიის სიკეთერეთი ეკლესიის და ეროვნული ბრძოლის ისტორიის ფანატიკოსად ეზრდებოდა ეროინელი ბიჭარა და ეროვნული ბრძოლა ეროინელი ბიჭარა. ეროინელი ბიჭარა ეროინელის ლეგენდარული ბიჭარა. ეროინელი ბიჭარა ეროინელის ბიჭარა. ეროინელი ბიჭარა ეროინელის ბიჭარა. ეროინელი ბიჭარა ეროინელის

ეროვნული ბიბლიოთეკა

მხარს ვუჭერ...

ჩემი თაობის თვალწინ ქართულ წერილობას და ლიტერატურთმცოდნეობას აშკვეხებენენ ისეთი ეგზოვნენის კრიტიკოსი და ეერუდიტი ლიტერატორი გეორგენტი ქიქოძე და ჭეშმარიტი ენციკლოპედისტი, მრავალმხრივი ლიტერატორი, ჩინეთელი ისტორიკოსი, უტაუჯარი ტექნოლოგოგამოცემელი პავლე ინგოროყვა. ისინი ალარ არიან. ღმერთმა დიდ-ხანს „ცოცხლად ინახოს ეს ორი ეგზეროვანი ადამიანი, ჩვენს ეგზეროთაა ამ ორი ბუმბერაზის უმეტრად თანამედროვე და ღირსეული თანამოკალმე, ოთხმოცე წლის ეგზეკალეგენი, ბატონი აკაკი გაწერელია: „წერილი, ფართო პროფილის ლიტერატორი, ქართული წერილობის (და არამარტო ქართველის!) თითქმის ყველა მოწა

ვაზის ჭვართან დაწოდნული ქართული სული, იყო და იქნება წარსულის ცოდვა-ვადაცდომების ერთიდერთი მესია, ცოცხლებისა და მკვდრების გამამთელელი და შემრიგებელი.

ეს სული-მესია ისტორიულ-გოლგოთაგეთელი ხალხის ეროვნული სიბრძნეა, ქართული ფენომენი რომ ჰქვია.

ჭვარცმულ-ზეციერ ხაჭრიანინში ჭაბალეხილან 2000 წელი სრულდებოდა.

ჭვრაბმულ-ქართველი ალამიგამოსა ნიმეშეოდრეებმ, ცოცხლება�ის ზაიეს და ჭეშიალნი მმიმეფ მოეკვებოდენ წუთისოფლის ნარეულიან ჭაბა. ეველი თავის ხაბელი ბილიეს ალალეკეა. ზოგს ალალი ჭკნნეა ხაალდგომი ალმარი. ზოგს ხაალეკი. ნაწილი ალიფოდენ ტაძარს მიხდგომოდა და უმოავეს ხაბარმენ ბაზიანები, ეს ფდლის ხაგალთხეს ალაკეოდა. ნაწილი ჭრაე ცაა და ბიჭან ზორის დაუნეტეულიეო...

თავის ხაბელი ბილეკს ქარაველენიე მოეკვებიან, მაგრამ ალეფდენ ფლოკვეთი ფიდან ფიდან ოიმეფნი ქართული ხმა რა ისმის.

ხაკარიათელო ჯაბანუა ბაძარული.

რომ ვეიგონნა (ბეერეკერ ჯეეგონა) მეხიის ძალა ჭვარცმას აკეკლეკეა და ხან დღეში ალდგომის ხაიდეშლოეიან ეეზიარებოდეთ, კიდეე ხან ხაეკეფენ რომ ვეკეკეეს ანთაკეთუფლენის ხაბეფლენერო ეაფეი, ეხეე ბეფლენერაბავთ უნდა მეეიდეთ.

როგორც ჩანს, ბეფ-უბეფლთან ლაბორანტეფს ნაჩეკეეი ჩვენი ისტორიული მდინარეს ანე ოოლად ვერ კასეორდება. როგორც ჩანს, ჩვენი ხაბელენერაფლენი სიმეფლეთ ხანა საფლეკ, ეხეეეი ხეეეეუნენეფენ ჩარჩა ეკოთ ხიმეეფლეეფნი ჩარჩა და ანე ბალერა, რომ დღე

(დასასრული)

იდგა, ახლაც ჩოფორიკ ტყვია, ძალას დაკარგავს, რიცა ის დიდ-ძლეულ ბარიერს — რეალურ ყოფას შეახლდება. დიახ, შეუქცევადი ინერციით ნახარჩიდიში გინდა უნდა მოკვდეს, რომ გარდაკმნას.

ახლა, რა გამოდის? „ბოი" თავის მოგეფინებაში ამბილეს, „ხაგიეფაში" ბარო, დაეშტაკეცან. ის კი, შეშლილს ხაკოეტი მაინც თავის ქუაზე გვიმახლაიეზა, და „ეარდაკმნილი". დღეს ახე გამოძღვანავს: ჩვენი მიზანი ხაყოველთაოა, ბაზრანინი ოცნების ხაზოვრებს არ ს�eდება, ხამაგიერიდ დემოკრატიის ხიდიდან არ კარგავენ.

მარილაც, პირიფეზა ხრულიად თავისუფალი ეერანოფეს აქნება. ბზოოვნებ და ამიტომ, ამხილოდ ხიგიეთბაკენ ხრრიფეა ერთ-ადერთი გზა ყოველთმიცველი თავისუფლებისაკენ. რაკაც ხამდილ თავისუფლებს ხაოველთაო, ხრრ ცალკეურ თუ დემოკრატიულ იდეაში უდგიფილ არის.

წლების მანძილზე ცვლებოდა ხაწრნოები „ეკარდიის" პირაკი შემოდგენლობა. უდერეფოდ ალბრეფულეფა ადგილს ახალი შეფიკეფილ ეფოდ ეარ ეარ ეეფ ეეფ ეეფ

ეროვნული ბიბლიოთეკა

გალაკტიონ ტაბიძის დაბადების 100 წლისთავისათვის

გალაკტიონის ერთი უცნობი სურათი

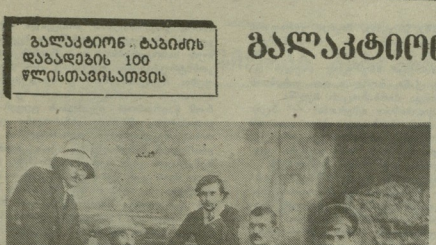

გალაკტიონის შემოქმედებითი მოღვაწეობის პირველი ხანგრძლივ გაჩარჩოვება და ხელის შეუშლელი ფიქრი ეკუთვნის ქუთაისში ყოფნის კვამიცელოსთან კინტერესის გამეტ, გალაკტიონის; თანამგზავრს ტატაკ (პეტრე) გვარიანს. სწორედ მისი დამსახურებით გამოიცა გალაკტიონ ტაბიძის ვენიალური ლექსების პირველი წიგნი 1914 წელს ქუთაისში. „ეპიგონეს ტატაკ ვარიანისა. ვ. ტაბიძე, ლექსების I ტომი, ქუთაისი, ხელმძღვანელობა „ფრთის“, „ოუნის ჯეჯი, სასლი ბოლოდ-ვილის. 1914“, — მითითებულია წიგნის თავფურცელზე. ამ კრებულში გამოქვეყნეს პოეტმა შემდეგრები: „ფე და ლაბ“, „ფერიან მოეს“, „ზეციდადაგ“ და სხვები. კრებულის შესახებ ტიციან ტაბიძე 1916 წელს ეუბნება „ცისფერი ყანწების“ პირველ ნომერში წერილი „ვ. ტაბიძე „ფე და ლაბეში“ გვიჩვენებს, რომ მისი ხელი უფროდან ლრმავ, ბოოსანიდ შორს იყურება ზოგ და ეჩინარსაც დაკარგვ სახეფიზიერი ელფერი, პირველი წიგნის ნერვეების ტოკავზე ეტყობა, რომ გალაკტიონ ზაზეთან ეკუთვნის სიმბოლიზმის“.

ტუტაკ ვარიანის სახელი გალაკტიონს ოთხმე ეკ ეჩინდა დათმობილი, სწორედ ამ სიმბოლ (ქუთაისი, ბარათაშვილის ქ. № 4) დაიწერა უკვდავი „ფე და ლაბე“.

ტუტაკ ვარიანისა და გალაკტიონ ტაბიძეს წრფელი და უნაზესი მეგობრობა აკავშირებდათ. ამის ნათელი ნიშნებია პოეტის ლექსი.

ტუტაკს

(ეკსპრომტი)

როცა სიცოცხლის შორს
გატაცებას
ვეუბლოდ ებითა
ოდ გვწყდება
ელენ?
მუდამ გვახსოვდეს, რომ
უკვდავი
ჩვენი ერთობა და სიყვარული!
მეგობრის გული როდის არ
იგრძნობს
მეგობრის სულის დიუმალებას?
იგი აქარწყლებს მწარედ
დიფარულს
მწუხარებას და ტანჯვა-წვალებას!

პოეტისა და ტ. ვარიანის მეგობრობას დიდი ფრი ან ეწერა. ტუტაკ ვარიანი ეფმხეკრმალი 1924 წლის ბოლშევიკებმან ხახმეთან რეპრესიებს.

ტუტაკ ვარიანის ოჯახი ნათოვად ინახავს გალაკტიონისა და სახელოვანი წინაპრის მეგობრობის ამსახველ ფოტოხელოვნებს, დოკუმენტებს. ერთ-ერთ უსენის ფოტოხელოვნს, რომელიც ტ. ვარიანის მეუღლეს, საკარიველის დამსახურებულს პედაგოგს ნეცი ანეხილეს ათი წლის უკან გადმოსცა, აქვე ფოთავრობი. სურათზე მარცხნიდან მეოთხე გალაკტიონ ტაბიძეა, მის ჯვერდით — ტუტაკ ვარიანი. სურათი გადაღებული უნდა იყოს 1914 წელს, როცა გამოიცა გალაკტიონის ლექსების პირველი ტომი.

ვლადიმერ ყაველაშვილი

ლომფერი შემოდგომა

კრებულისათვის — ერთი ლექსის ანალიზი რეკვა თავარაძემ გაწყალეთ თავისი ალრე დაწერილი სტატია გალაკტიონის ლექსზე — „ოდვარი ლეზანგი“, რომელიც სიტვა ცხრის თაბაშეკი ავტორი, სიტყვათა ერთი ნაწილი ცხრა ახოთია შეცდენილი.

— ზომ თავადაც წერს: რუსთველი ცხრა ანანიაო, ეუთხრი შე-

— სწორედ მაგან მიმაკეცეინა ეურადღება.

გავიხსენეთ ლექსი და დავუწყეთ, რომ, მართლაც, ასე იყო.

— ჩემზე უკეთ შენ დაწერ-შეიქ, — მოეუგე, თუმცა ხანეკანი შეხიბეზეა.

— არაო, მითხრა და ერთმანეთს დავშორდით.

სიერთო დაძაბულობამ, ათასმა ხაზრუნვამ, რომელშიც მთავარი გალაკტიონის რითმის სრული ლექსიკონის დახარეკადად მომზადება ეგვიძინის ნაბეკანი იდეა გადამეკოწეა.

ამ დღეთ მიდამის მკაფიოდ დახტუნობად შემოდგომის ელფერი. ჩემი საგარაკო ხახლი ტყის პირასაა და ბუნების ცვლილებებს შეუმჩნევლად ვკრძნობ. უეცრად, გაბრწყინდა ზემოხსენებული ლექსის რითმა: ლომფერი-ოქტომბერი. გადავფურცელე პოეტის თხზულებათა I ტომი და, აი, ეს ლექსიც:

ულვარე და ლომფერი,
იყო ცხრა ოქტომბერი,
მაგრამ თვალმა დათვალა
მზე ბევრი და ცხრათვალა.
ო, მზით გადასტკბარო,
ცხრამეზავ და ცხრაწყაროო.
რუსთველი ხანია,
ისიც ცხრა ანანია.
ვნეკა იყო ფაიფული
ჩემი ცხრა სიყვარული.
ოდეს გნახე, ლომფერი,
იყო ცხრა ოქტომბერი.

„ოდვარე და ლომფერი“ ერთი იმ ლექსთაგანია, რომელიც ძალიდ დიდეო თანამდროვე ქართულ პოეტიკას. იგი 1915 წელსაა დაწერილი, როცა უახლესი სალექსო რეფორმა ხორციელდებოდა. მაგრამ ამჯერად, ბატონო სტატიკო ეარ დაკავებული. უმალესი სიტყვათა ახოთი ვამოსახლეთან დავაკვირდი. ლექსის შედეგი სიტყვა: ოქტომბერი, ცხრათვალა, ცხრამეზავ, ცხრაწყარო, რუსთველი და ისევ ოქტომბერი ცხრა-ცხრა ახოთია შედგენილი (შეიძლება ხადავოდ მოგვეჩვენოს „ცხრამეზავ“. ხელნაწერ და ნაბეჭდ წყაროებში იგი შენის გარეშეა და ცხრა ახოს არ ითქვეკ. მაგრამ ეს კალმეხმეური ლაფსუსი უნდა იყოს. პოეტი ხელიდან არ გაუშვეხდა შეხანერლოსას, ამ ხაკნგეიდად დაძეგნილი ცხრახეგრძალნი სიტყვეთხანთის (ოუმეკ, დიდი ხელოვნეთის წეკალისთ, ლექსს სიტყვათა ძეგნის კვალი არ ეტყვია) ეს ერთიც დაეკლო, მაშინ, როცა იგი ზოგეთხთი ბრუნვას 3 ნაწილით ქართულსათვის სრულიად ბუნებრივი მიმართვა, ფორმაა: („მეუხვ, მიმეკე რკო“).

შეიძლება ვიფიქროთ, რადგან ჩვენთვის ხაინტერეხო სიტყვები ოთხმარცვლიანი და ხამარცვლიანია, ცხრახეგრძალნი ხაზოსის სტრუქტურით ეარის გაკარიბებული (4/3, 3/4), მაგრამ ხაზოი რომ არაფერ შეაშაა, ეს ამ სქემით შესრულებული ნეკისმეური ლექსით დასტურდება. მაგალითად, ასეეე თორმეტსტრიქონიანი და ასეეე 7 მარცვლიანი (4/3) ლექსი „რა დროს რომაზეროა“ მზოდილ ერთ ცხრაბეგრიან სიტყვას შეიცავს („მეკოცნეგ“).

აშკარაა, ციფრი 9 ხაკანგეზედ ეარის ჩასული ამ ლექსის კოდში. ეს რომ არა, კონტექსტში „რუსთველი ხანია, ისიც ცხრა ანანია“, სიტყვა ISIC გიგეკეთანი იქნებოდა.

ავტოგრაფებმა ხაბოლოდ ნათელეყო ყველაფერი. ხამეკე ავტოგრაფი, რომელშეც თორმეტტომეულის „ეპიონეტებსა და ფენიშენებზეა“ წარმოდგენილი, ერთბაგ ადასტურებს ზემოთქმულს, რამაც ერთი ავტოგრაფის ხათაურშიც კი ითქმა ოავი: „ცხრა რიგზეგ“. მეორე ავტოგრაფში კი ეკეთხულთხთ: „ცხრა ჩემთვის მიზანთან“.

როგორც ვხედავთ, გალაკტიონისათვის ეაარბეული ატეკი ციფრის კოდიანეს. მხეგზეი მოვლენების დაძეგნა სხვა ერთი პოეტაზეა შეიძლება, მაგრამ ჩვენთვის განსაკუთრებული მნიშვნელობისაა „ვეფხისტყაოსნის“ ერთი ადგილი:

ნაკი წინა მომეგება, არა
ვიცი, შვიდი თუ რეკ.
(617-ე სტროფი)

სტრიქონი სწორედ რეკ სიტყვას შეიცავს (ეს შენიშნული აქეს რეკვ“ სარეკეზე). ამავე დროს, რვასტაფანეს ხტრიქონები პოეტაზი ხშირი არ არის. ჩვეულებრივია ექვს-შვიდხეტაკვანი, მაინდამაინც ამ სტრიქონის რვასტაყვანაზეა, რომელშიც სიტყვა „რკა“ არის ნახმარები და თანაც რითმაში ბეგანული, რუსთაველთათვის, ალბათ, ქვეენობიერია, თუნდაც ამიტომ, რომ პოეტის სხვა ადგილას (652-ე სტროფი) ანალოგიური კინსტრუქციის სტრიქონი, რომლის კიდეეცაზე ვკავკვს „შვიდი თუ რკა“, ცხრახეტყვიანია, მაგრამ ავეეცნობიერის პოეზიაში ცნობილზე ანალოგი ეარსებეკ ალი ალეკ.

ზემოთმოყანილი 7 ცხრახეგრძალ სიტყვას „ოდვარე და ლომფერის“ ავტოგრაფებში კიდევ ერთი ეზობეტა — გალაკტიონ:

და გალაკეტონ ცხრა ანანია,
თანაბრად ისე, ვით რუსთაველი.
ანდა:
ცხრა ანანია ხმა რუსთაველი,
ცხრა ანანია — გალაკტიონიც.

სიტყვა ცხრასაც ავტოგრაფებში ბრავალი ხმა ახეკენი აქვს: ცხრა ბოა, ცხრა ეკვალეი, ცხრას ცხრა, „ხიკდოდეს გადაკრნი ორა ცხრაჯერ“, „ცხრა ირიეკან დღე ეკო პოეტების მეფეთა“ და „ცხრა ქართველო“. ალბათ, ამ უკანასკნელმა ეკანაბარობა 9 ციფრის აქცენტარეზა და ბაზზე ლექსს ადეგა.

„ცხრა“ ქართულნი ხაკრალეკრი ციფრია და ეეხს ხტეკიანია ჩამეფრა. ზემოთხსენებულთაგნი სიტყვებისა და გამოთქმების გარდ, ეას შეიძლება დაემატოს: ცხრაკარა (ციხეს ჰქვია), ცხრა ეოდილ ხარ-კაეენი, მეცხრე ცაზე და სხვა.

ციფრი 9 ქართულნი არა მხოლოდ ბეერის, ამავე დროს, კარგის, ძლიერის ალმნიშნელეკეა. გალაკტიონის ამ ლექსშიც „ცხრა ხიეკვარული“ პოეტის მიერ განცდილ ხიეკვარულთა რაოდენობაზე კი არ მეუთითებს, არამედ ხიმძიფრეზა და ხიძლიერეზე. ამავე გაკრნებითაა ციფრი 9 დაკავშირებული ეზეტოთან, რუსთაველთან, ხამშობლოსთან („ცხრა მეხავ და ცხრაწყარო“). აქვე „ცხრა ოქტომბერიც“.

ეოფერობთ, სიტყვა ცხრა დამატებით მოტივეეობას ალარ ხაკეიროეს. მაგრამ რატომ მაინც და მაინც ოქტომბერი? ხმაგაე ბეერია ქართულში ოვეეინის ალმნიშნელი 4-მარცვლიანი სიტყვები (ხეკტემბერი, ნოემბერი, დეკემბერი...) რომ ლექსის ხაზობაზე ბუნებრივად ჩაჯდარიყო. ეა ეუკვე ახსაბერზე რითმა გამოდის. სიტყვას ლომფერი ეეკალეს სრულიდ და მოხდენილად ოქტომბერი ერითმეზა. ხალეკსო ხეკეიმხთთვის ოეცლეეული იყო ხამბრალეკალი ეეფონეფონი თანმხვედრა, რასაც ვერ მოგვცემდა „ლომფერის“ ხმა ოვეეეინის ზერითმეკა. ამავე დროს, მონათხეკეე ბეერების ფ-ხა და ბ-ს შენაცვლება (ომფერი-ომბერი) რითმას აკეთილხმოვანებეს (რაკეკნ კეთილხმოვანებაზე ჩამოკარდა სიტყვა, შეუძლებელია დეფილი ავეარიო ბეერი ლამაზად გაეაკრავეთ ჩინეეულ ალბეკნიკას: „თავლნი დთავალეთ... ცხრათვალა“, ანდა ამ შეხანერეზე ჩარჩინიან, რომელიც ჩამეეეეულია რითმაში: (ეკალანცხარი-ცხრაწყაარი), მაგრამ ამ შემოქმეკეეში უფრო არსებითი მაინც რითმის ეეამტეკეკა და არა ეკეფონია. სიტყვებმა: ლომფერისა და ოქტომბერის რითმაში შეეულება მათი შინაარსითაა გაკარიბეული. ლომის ძალაეი ფეერი ხაკარიველის ბუნებას სწორედ ოქტომბერში ეიდეს:

დგება ოქტომბერი,
ის შვებს მომბერი,
წითელი, ლომფერი,

ეკოთხეოლით ლექსში „17 სექტემბერი“ (როგორც ვხედავთ, მეორდება ჩვენთვის ხაინტერეხო რითმა, ოღონდ შებრუნებული წყობით: ოქტომბერი — ლომფერი), ხოლო ლექსი „მაერთანანი ფრთა შემოდგომის“ ამ სტრიქონებს შეიცავს:

უკანასკნელი დღეა ზაფხულის,
ჯერ კიდევ არ სრსნს ფერები
ლომის.

ლომი გალაკტიონის პოეზიაში ხშირადაა დაკავშირებული შემოდგომასთან, რაც რითმაშიც ანეხს თავს: ლომის — შემოდგომის („ცაცეტი წლის ხარ“), ლომმა — შემოდგომა („ოთხი დღე“), შემოდგომის —ტყდნის — ლომის — ნდომის („მაერთანანი ფრთა შემოდგომის“).

ამასთანავე, შემოდგომა სწორედ ამ დროა, როცა გალაკტიონის ცხრა ხიეკვარული იწყებს ძმაკაცობასა. „ეს იყო ოქტომბერის დასწეკამ“, „ვეთხეოლით პირველ ხარეკოსს ამ უსაოფლო ლექსსა, რომელიც ბერის ბოტეეზეა ეაწყალი. ამ ავეადეი ლამეზეე, რიცა ბერი ჯვარს ეწერდა, ცეხ ფერი „ეწერაე იყო, ვით შემოდგომა“. „ბერი“ 1915 წელსაა დაწერილი, ოღეე, როგორც „ოდვარე და ლომფერი“. აქაე ბერის ბოტეეზეა. „ოდეს ბანეე“, ბერის მთაბაძობითაა ეაწყალი ეო კი, ხაზოკადიდ. ამ ბოტეეეს დაკარკრატეკეზ შეიძლება.

ოოვდენ, რიცა ლექსის კითხვას ეწყებ, მთლი ძირითადი ოეეა მიმდელეთა და ისეთი ზეაბეკდილება აქმნება, თითქეს პოეტი 9 ციფრის ხიმბოლიკეთ ქმაეოფილდებოდეს, მაგრამ ბოლოს ეანა სტროფში ამეკარი ეკსპრესიით შემოდგომის ხიეკვარულს ბოტეეეა („ეზეეს ეაო ლეკარეული ჩემი ცხრა ხიეკვარული“), რომ ამკარა ხდება — ოეი ამმორეკვეული ბორბალი. რამაე პოეტს ეს ბრეკეანეკეულ ლექსი ეაეწერინა (სრულიდ ლოგიკეკრივა, რომ ერთი ავტოგრაფეში ლექსს „ხიეკვარული“ ჰქვია).

როეი ლექსს ჩათვლეკ და ისეე პირველ ხტრიქონს მიეხეკნეთ, ეკეე ამ ანალიზ კითხეულმა.

„...ოდეს გნახე, ეკალარე და ლომფერი ცხრა ოქტომბერს ეაო და ცხრა ოქტომბერს ცხრათვალა მზე ანათებდა, ბეერი, ცხრათვალა მზე. ბეერი მზე, „მზეები მარკვნთა, მზეები მარცხნთა, რამდენი მზეა, რამდენი ხმეთაო“, — წერს ერთ ადრინდელ ლექსზე. გალაკტიონის პოეზიაში მზის კულტი. პოეტი წარმართის თაყვანისცემით უყვერის მზეს, ეს ხაგანგებოდ საკვლეკი თემაა.

ოეალის ცხრა ოქტომბერის მზეეს ეკ პოეტის წარმოდგენაში ეკლარეს მზით გადანაცხარი ხაზოსდეი: „ცხრამეზა და ცხრა წყარო“ მთელი ხაკარიველია. ხაგანგებეკეკეა, აქეე რუსთაველეე (და გალაკტიონეე!). ისიც ზომ დიადი, ისეთივე ბეერი და ცხრათვალა, როგორც მზე ეკ ხამშობლო. ამას მოსდევს „ცხრა ხიეკვარული“.

ამრიგად, ლექსს კომპოზიციურ ლერეზე ეერარეკეული თანმიმდეკრობითაა ასხმული შემოგეთის ხურათი, ცხრათვალა მზე, მზით გადანაცხარი ხამშობლო, რუსთაველეი; ბოლოს ყველაფერი ეს ხიეკვარულის ლეკორეა ძალით ირის ბეერთიანებეეეი და, ერთი შეხედვით, თითქოდა, ციფრის ხიმბოლიკეზე აგებული ლექსი, ეედდიდრეი და ეემიფრეი ადამიანური განცდითაა დამეეტეული.

P.S. ჩემი რეკა, გადავეკითხე ეს პაკარა წერილი და ისეე ამაზ ვიეეეორეკ: ალბათ ეენ ეეკეი დაწერდი. მაგრამ ერთი კეა, ეენს ხაეეკარს ხიეკვარულთან ეოვეკეოდე. მგონი, ეკმაეოფილეთ არ იქნები. ბოლო ეო ცოტათი მაინც გაგაგებინეკ. ნუ დამეწყენეკ ჩანაფიკრს, რომ დროის ამ ბოლკეეთ, რაც ამ წერილის დაწერამ მოკანდაგ, ეენი ხაეეთი დაკარეკეა, ეენს ხიეკვარეკ ეკმოაკეარეეეი ფიქრი და განხეკეა ისეე ეენ მოგიდგეს.

ლომის ფერი შემოდგომაა ხაქართველოში, ლეეერთნი ლომის ძალა და ეენმართეკა მოგაეცეს!

ბატონეკეეეეი

აკაკი ხინთიბიძე

1 ოქტომბერი, 1991 წ.

1 ნოემბერი, 1991

ეროვნული ბიბლიოთეკა

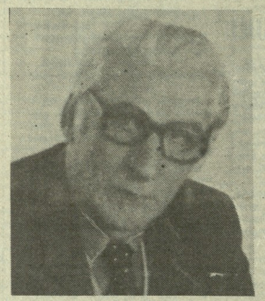

ილია რურუა

წყალსა შინსა შემასმევდა...

თვითმფრინავიდან უკანასკნელი მგზავრიც ჩამოკიდებულნენ, მაგრამ ტრაპის ბაჭანზე გამოსული სტიუარდესეანი რატომღაც არ ჩქარობდნენ. ისე ჩანდა, რაღაცის მოლოდინში იყვნენ, წარბებრა ეოქარიხაკენ იხედნენ, ხან კიდეე ხალოსნის სიღრმეში თავს შერგალდნენ და ხელების ენერგიული ეეტაკეთლაციით ეიდიკას ელაპარაკეიდნენ.

ისინი, რომელთა შესახებ ერთადერთადაც დოდო იეო გამოეზაზნილი მანქანით, არ ჩანდნენ. ირადი ფფერისაა. გაიფრთხილა — ეიზერიდან ფეხი ფეხი არ მოიცალეო, თეეთონ მოკეტნიანო. თითქმის ნახეეარი საათია, აკ ეეფრეტეეს, ნეეტ-ნეეეა ბეუნეეაკე ბოეუეეკეა, რადგან საათიეთი აწეეობეი ეეეგმა. შეიძლეეთ ოდეეეა ჩაფეეეეოდა: მაგალითად ჩამოსეეეთ ეეერაანი დაეტოვეეს, ეე კი ეოფლიერთანაკენ გავეეეეე და, სიძეკაკის შესაფერისად, ერთის ჩემეეეერეად შეეუბეეეეეო. ეოფერეეეთ ეეეეე

ეროვნული ბიბლიოთეკა

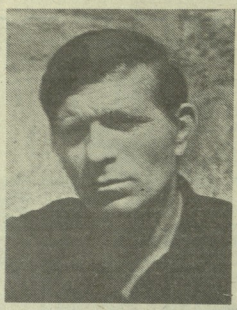

როდესაც ასე ცოტა ვართ

დაიბადა გიორგი,
მტერი გასკდა გულზე,
გიორგი საქართველოა,
მას საქართველო უმზერს.

დაიბადა ამირან,
რისხვა ქართველთა მტერთა,
ერთად გავითხრით სამარეს
და წამოვდგებით ერთად.

თვალებს გაახელს დავითი,
მიწის სითბო და დარდი
მტერს ხმალი დაუბლაგვდება.
გადაუტყდება ვადით.

მზეს გაუღიმებს თინათინ,
აკვანს დაარწევს თამარ...
ქართველი არ გათათრდება,
არ გარუსდება, არა!

დაიბადება ვახტანგი,
ზეცას ახედავს საბა,
ფეხებს იქამდე გავმართავთ,
სანამ გავიწვდენთ საბანს.

ქართველი საქართველოა,
ასე ქართველობს ქართველი,
აქამდე ასე მოვედით,
ვაზის ჯვრითა და სანთელით:

ქართველი საქართველოა,
ქართველის ვინ თქვა მოცლა,
როდესაც ასე ცოტა ვართ,
სხვებს ვებეკრებით როცა!

მე რომ...

მე რომ შვილიშვილი გამიჩნდება,
მტერი თავისთავად გაგიყდება,
მთვარეს დასჭირდება ღამის თევა, —
მზე ზედ ყარის ზღურბლზე დამიჯდება.

მე რომ შვილიშვილი შემომხეადავს,
როგორც ბრძოლებიდან დაღლილ მხედარს,
ამ ცას გახედავს და გამოხედავს,
ქვეყნის უბედობით განრისხდება.

მე რომ შვილიშვილი გამიჩნდება,
მე რომ ისევ, ისევ განვახლდები,
მთვარე სასთუმალთან დამიჯდება,
ამივარსკვლავდება სანახები!

ხარ ბედნიერი

(ხ-ნას)

შენ დარდო ჩემო,
წყალო ჩემო მარილწაყრილო,
შენ ჩემი ხორცის ნაწილო და სისხლის ზიარო,
არმოსვენების მწუხრისა და ელდის საყვირო.
ვიაროთ ერთად.
ამ დაწყევლილ გზებით ვიაროთ!

შენ ფრთებით შენით,
მოკამკამე ცისფერ შვენებით,
მე ჩემი ფიქრით. მეხდაცემულ ჩემი არსებით,
გზადაგზა, რწმენის, დანგრეულის ისევ შენებით,
ჩვენ ჩვენს ქვეყანას ვიმეორებთ და ვემსგავსებით.

ჭარ უბადრუკი და გართხმული უფლის
მუხლებთან,
წმინდავ და ნათლო და ტკივილით უფრო
მდიდარო...

გრიგოლ ჯულუხიძე

ქალი ლექსები

ბრდღვინავდა ქარი,
წვიმდა წუხელ გადაუღებლად...
ეს ქარწვიმებიც უნდა ერთად გადავიტანოთ!
ჩემს სიტყვებს შორის უფრო მეტი ელავს
ისრები, —
ცხოვრება თოკზე სირბილია, —
მივხტი, ვბორძიკობ...
ჩემს დაღლილ მხრებზე იღვიძებენ შენი
სიზმრები,
აუზდენელ და ცრუ ოცნების კვლავ საღორძინოდ.

რაა აკვანი, თუ არასდროს არ დაირწევა?
რაა აპრილი, თუ არ მოვა თავის იერით?
ბედნიერება ამ სიზმარის მერე იწყება,
ამ უბედობით უფრო მეტად ხარ ბედნიერი!

მოღუღუნე მოლაღურო

მოღუღუნე მოლაღურო,
უფლისწული ცხრა მთათა,
უნდა, უნდა შეგგაუო
ამა სოფლის ავდართან.
უნდა ვუხმო შენს ოფოფებს,
შეგუძახო შენს ჭინკებს,
ვეფხვის გული რომ გამოგყვეს,
ლომებს რომ დაეჭიდო.
ბრძოლით გამოგვინათდება,
თვლემა მხოლოდ დაგვნისლავს,
ბრძოლით თავის გადარჩენა
ღმერთის ღალატს არ ნიშნავს!
ჭრელი არის ეს საწუთრო, —
ქვეყნის. ნიფათს რა დალევს...
მე ვიხდი და გაკმევ აბჯარს
დღემდე ცეცხლი ნატარებს.
ასე, ჩემო მოლაღურო,
ასე, ჩემო ერთამზევ,
ერთი ქვისგან ნათალნი ვართ
და ერთნი ვართ მე და შენ!
მჯერა, მიწად რომ ვიქცევი, —
ბორცვზე ფეხს რომ დამაბჯენ,
საქართველოს, ვიცი, პაპად
იგრძნობ და უდარაჯებ!

ლადიკა

(ციკლიდან „სურათები ჩემი სოფლის არქივიდან“)

ლადია ფქვავს სოფლის გასაჭირს:
სანგალს მესრავს,
თხრილს იღებს,
ღობეს ღობავს...
თვალი დაუდგეთ სოფლის ქალებს, —
ერთის კი არა,
ათი ცოლის ღირსია ლადია,
მთელი სოფელი ლადიას იმედზეა:
— ლადია, საქონელი არ დაბრუნდა ტყიდან!
— კრამიტია შესასწორებელი!
— აბრეშუმის ფოთოლია დასაბელი!
— ლადია, შეშა!
— ლადია, წყალი!
— თივა, ლადია!
და ჩეზავს ოფლისგან ხალათდაცხრილული,
წყლით სავსე ვედრებს ეზიდება
შარვალდაკაპიწებული და
დღეგნიადაგ შარვალგახსნილი ლადია...
— დაღამდა, შე სასიკვდილე,
დაკეტე დუქანი! —
ქოქოლას აყრიან ქალები,
იფურთხებიან და
თვალი მაინც იქითკენ გაურბიან...
და ბავშვივით დარცხვენილი,
დატუქსული და შეგულიანებული ლადია
თიბავს —
ხან სოფლის დასაწყისში,
ხან განაპირას.
— მიწა გახეთქია და მეხი დაცემია
მუცელაღორვებულ ლადიას!
დღეს ჩემთან იყო მოსასვლელი —
საბოსტნეს ჩაბარვაზე გავურიგდი,
თოხლოთ დავუხარშე შავი დედლის კვერცხები,
დანით საჭელი რძე დავუშაქრე,
„მაზუთიც“ არ დავაკელი,
(არაყს ეძახის ლადია „მაზუთს“)
ცეცხლი ჭამა და სვა მაგის მუცელმა,
ეგდოს დანელიების გამომხმარ მჭადზე,
ამოუყოროს მუცელი
თამრიკოს „ლადო გენაცვალემ“, —
კაპასობს დომიტოს ნადია,
— ჩემი სისხლი და ხორცი
სხვის ყანებს შარგლის,
სისხლი გაუშრა ლადიას...
ჩემი სიმინდი ბალახმა დაახრჩო,
მაგი არ ეღირსა
ჩემი სიმწრით გამოხდილ ორნახადს,
სვას ქსენიას ჭურნარეცხი,
ქსენიამ გაბანოს და გააწყოს,
ეგ გულხელდასაკრეფი! —
სოფლის გასაგონად კაკანებს
ლადიას მოგვარე — ანასტასი.
ფულისთვის არ ირჯება ლადია,
ფულს რა თავში იხლის, —
ლადიას ფული საძღომი სადილ-ვახშმია,
სათრობი ღვინო და ორნახადი.
ლადიამ არც ნამდვილი სასმელის გემო იცის, —
სოფლის ქალები საგულდაგულოდ აიმასქნებენ
ლადიას სასმელს...
თუ სასმელით კისერი მოიტეხა,
ლადიას საქმე ვინ აკეთოს,
სოფელი გამოცდილებაა,
ბრძენია სოფელი და გამოსავალსაც პოულობს,
ესეც რომ არ იყოს,
ყველა ერიდება ხელგაგორათი
გაბრუებულ და მტვერში ამოგანგლულ
ლადიას სახლში მიტანას,
რომლის მხოლოდ ტანი ეტევა საზიდარზე,
თავი და ფეხები კი მიხვეტავს სოფლის შარას...
ამატომ სოფელი სახელდახელოდ აზავებს
„ლადიას მაზუთს“...
— ცეცხლია, ცეცხლი, ეგ დალოცვილი! —
მაინც უქებს გაწყალებულ სასმელს ლადია
მასპინძელს და
მადაგაფურჩქნული
ნელ-ნელა ისრუტავს შარვლის სარტყელს.
ფულის ცნობა არ იცის ლადიამ,
ლადიას ფული სხვების ნაცვამ-ნახურავია.
რას არ ნახავთ მის ტანზე და თავზე:
ფრაკს თუ გალიფეს,
ჯინსსა თუ კავერკოტს,
ველვეტს თუ ჩეჩუნჩას...
ახალგაზრდულს თუ სოლიდურს,
სპორტულს თუ სამხედროს...
— ვერ იხდეს თუ... —
იქედნურად ექირქილებიან ლადიას,
ამ დროს ყოველთვის გულწრფელად იღიმება
ლადია და
თავაწეული დაამბჯენს:
ხან მილიციის ოფიცერი,
ხან სამხედრო პოლკოვნიკი და გენერალიც კი.
ხან მოფარიკავე და
ხან კარატისტი ლადია.
— ლადია, ხეებია დასაბელი!
— ლადია, ბალავარია გასადგმელი!
— ლადია, საქორწილო ღომია დასაზელი!
— ქვაა მოსაზიდი!
— ლადია, საფლავია გასაჭრელი...
და ყველა ხე ლადიას წალდით იბელება,
ყველა სახლი ლადიას მოხიკულ ქვებზე დგება.
ყველა საქორწილო ღომი ლადიას ხელით
იზილება.
ყველა საფლავი ლადიას მარჯვენით იჭრება.
და ბოლოს
თავისი საფლავიც თავად ლადიამ გაიჭრა,
სოფელი ენად გაიკრიფა:
სხვის საფლავში ჩაწვეთ,
მაგრამ რა უნდა ეღონათ, —
აპატიეს...
... მორჩენილა
ამბაკო ნოდიას საფლავის გაჭრას თუ არა,
შესანდობარი უთქვამს მიცვალებულისთვის,
მერე შიგ ჩაწოლილა,
ლოდი ამოუდია თავქვე,
ხელები მკერდზე დაუკრეფია
და წაუღია ყველას ჭირი.

სოფელი არაფერზე შეუწუხებია, —
საკუთარი საფლავიც თავად გაიჭრა.
ასე წავიდა ლადია,
წავიდა და სიჩუმე დატოვა,
ისეთი სიჩუმე,
თითქოს სოფელი დაცარიელდა.

ეგრაული გიგლიის ახალი ქართული თარგმანი

კონსტანტინე წერეთელი

ბიბლიის („ძველი ალიქმის") ქართული თარგმანები უძველეს ქართულ წერილობით ძეგლებს წარმოადგენენ. ჩვენამდე მოღწეული უძველესი ხელნაწერები X-XI საუკუნეებს განეკუთვნებენ, მაგრამ ზოგიერთი მათგანი შესაძლებელია ბევრად უფრო ადრეც იყოს შესრულებული და ჩვენამდე მათმა გვიანდელმა ნუსხებმა მოაღწიეს: (ა. შანიძე: „ფსალმუნი ქართულად IV საუკუნეში თუ არა, V-ში მაინც უნდა იყოს ნათარგმანი", ან. ფ. „ფსალმუნნი". ცხადია, ეს ძველი ქართული რედაქციები. I. ტექსტი. გამოსცა მზეკალი შანიძემ. თბილისი, 1960, გვ. 09).

ბიბლიის (აქაც და ქვემოთაც „ძველ ალიქმას" ვპუღლობთ) ქართულად თარგმნა ხანგრძივი ოში ქრისტიანობის დამკვიდრებასთანაა დაკავშირებული, რამდენადაც, როგორც ცნობილია, ქრისტიანობამ მიიღო ებრაელთა მიერ შექმნილი ბიბლია და მას „ძველი ალიქმა" უწოდა, რომელსაც დამატა ქრისტეს მოწამეთა ქადაგება („ხანარება") ქრისტეს ცხოვრებისა და მისი მოძღვრების შესახებ „ახალი ალიქმის" სახელწოდებით.

ხაკითხი, თუ ხაიანაა თარგმნილი ბიბლია ქართულად, არც ისე მარტივია, როგორც ერთი შეხედვით შეიძლება კაცს მოეჩვენოს. უძველესი ქართული თარგმანი შესაძლებელია გაკეთებულიყო ამ ენებიდან, რომელთა მატარებლებს და ლიტერატურას შეიძლო ურთიერთობა ქმნაღთ ქართველებთან. ეს არის პირველი რიგში ბერძნული, ანუ ქრისტიანული აღმოსავლეთის ხალხთა ენები — სირიული და ხომხური. არ არის გამორიცხული, რომ ქართული თარგმანი ბიბლიის ორიგინალის ენიდან, ე. ი. ებრაულიდანაც უოფილიყო თარგმნილი, მაგრამ შემდეგში ბერძნული, სირიული თუ ხომხური ტექსტების მიმდინარეობა განწირულიყო. პრობლემა ბიბლიის უძველესი ქართული თარგმანების წარმოშობის შესახებ ქართული ხისამეცნიერისათვის უაღრესად მნიშვნელოვანია და იგი მეცნიერთა უურადღების ცენტრშია. ამრიგად, ერთ-ერთობით გარკვეული, რომ ქართული ბიბლიის რედაქციათა დიდი ნაწილი „შეკამკული ენდანაა" თარგმნილი.

ამდენად, განსაკუთრებულ უურადღებას იქცევს ბიბლიის ქართულად თარგმნა უშუალოდ ორიგინალიდან. ეს უნდა იყოს თარგმნის მაღალ დონეზე შესრულებული, რომელიც თავადსწინდის თანამედროვე მეთოდებს და, ამასთანავე, ბიბლიის ქართული თარგმანების ტრადიციებსაც (ვაუ-ლიხმანიდი როგორც ტექსტიროვ, ისე ენობრივს). ამ მხრივ კარკეკეული შუშანა ჩაკარი როგორც ხაკარიველია, ისე ისტორიული. 1989 წელს თბილისში გამოვიდა ქართული ბიბლია, რომელიც შეიცავს როგორც ძველ, ისე ახალ ალიქმას (ეს თარგმანი ცალკე ხაბრძოლ ინტიკია და, ამდენად, მასზე კ ან შეეხებიდეთ). აქვე უნდა ალინიშნოთ, რომ უფრო ადრე უშუალოდ ებრაულიდან ითარგმნა ზოგიერთი ბიბლიური ტექსტი. ამ პირველ რიგში უნდა ალინიშნოს ცნობილი ისტორიკოსის და ეწერილის ნათან ელიაშვილის მიერ ებრაულიდან თარგმნილი „ყალთაბი ბოლთანი ხოლოსმონისა" (ტფილისი, 1926), მოგვიანებით ცნობილი სემიტოლოგის ნინო ბასალაკაშვილის მიერ შესრულებული ბიბლიური პიეტური ტექსტების ქართული თარგმანი: „ეიერმიას გოდება", „ი

ეროვნული ბიბლიოთეკა

(დასასრული)

„რა არის ივრითი“, გაზ. „თბილისი“, 1989 წ. 12. IX, ად. „об употреблении термина „иврит“ в научной литературе“, სემიტოლოგიური ძიებანი, I, თბილისი, 1988, გვ. 140-147). სიინტერესოა, რომ ტერმინი „ებრაული“ (და არა „ივრით“!) ებმარება თვით სწავლული ქართველი ებრაელთა მიერ (შდრ., მაგალითად, „ებლიმა გალთანა სოლილმინანა“, თარგმანი ებრაულთა ნათარგმანი ელიაშვილისა. ტფილისი, 1925). საუბრადღებოა, რომ ცნობილ მეცნიერს იესეკელ დავიდს (ისაკ დავითაშვილს), რომელმა სემიტოლოგიური გამოლაპარაკებიდან ზეპირად უნიკერსიტეტში, მიიღო, ებრაულიდან ქართულად ნათარგმნი ვ. კრებეთის სტატიები „ნათან ელიაშვილი — გადაკარული ტოპის მოძიებარი“ (ნათან ელიაშვილი, „ქართველი ებრაელები საკუთარ ლიტერატურაში“, თელავი, 1975) ებრაული სიტყვა „ივრითი“ ქართულად ხასიათით მართულად „ებრაული ენაო“, „ებრაულთან“ გადმოაქვს. ასე, მაგალითად, „(ნათან ელიაშვილი) ებრაულნოვანი მწერალი იყო“, „(ნათან ელიაშვილი)... წყლების გამაგალითებაში ავიდოდნენ ებრაულ ენასა და ხალხისტერ ოდენდენ საკართველოში“, „ებრაულ-რუსული ლექტორატურების შეფილეტების ებრაულ ენაზე ეარტეტაზი მთარგმნელი დოვ ბაკოროეი“, და სხვ. ხსენებულ სტატიას იგივე ეცხა დავიდი ბოლოში აწერს: „ებრაულიდან თარგმნა იესაკ დავიდმა“. აუცილებელ აქ „ებრაულ ენაზი“ მხოლოდ ებრაული „ივრით“ ფაულიხმება და არა „იდიში“. აღნიშნული გამო. მიზანშეწონილია „ივრითი“ ქართულად ვიხმარით ტრადიციული „ებრაული“ ნაცვლად, ხუთწიგნეულის წინამეტყველ თარგმანში კი ებრაულისათვის „ივრითი“ გვხვდება: შემოკლება ივრ. (ივრითი) ქართული ტექსტის ჩართულიეში (ბერეშეთ, გვ. 26, 26; შემოთ, გვ. 45, 125; ვაიკრა, გვ. 21, 45, 68, და სხვ.); ვაიკრას III წიგნის) გვ. 27-ის ხელოვნთა ეკითხულობთ: „ივრითზე“ ნიშნავს ხაცხს“. ხაინტერესოა, რომ წინამეტყველ თარგმანში ებრაული „ებრაულისათვის“ „ივრითს“ ხმარობენ, წინასიტყვაობაში (გვ. VI) „ებრაულ დედანს“ ახსენებენ. რას უნდა ნიშნავდეს „ებრაული დედანი“ თუ არ ებრაულ ენაზე დაწერილ დედანს? ამდენად, ხასიათ�eli, ამ წიგნების შემდგომ გამოცემაში აღნიშნული ტერმინი ქართული (და საერთაშორისო) ტრადიციის მიხედვით გასწორდეს (შდრ. ავრეთვე ინგ. Hebrew, გერ. Hebräisch, ფრანგ. hebreu და სხვ.); (2) დანიდის, ჩვენს შენიშვნა ეხება ტერმინების „ქართველან“, „ებრაულ-ლეონა“ და „ებრაულის (ენის)“ ეტრაულად გადმოცემას. ხუთწიგნეულის წინამეტყველ თარგმანში ამ ტერმინითვის ამოსავალია რუსული შუბატეკსტები: „გრუზია“, „გრუზინ“, „გრუზინსკი (ია)ენ“. წიგნების ებრაულ სატიტეხო ვეარდნე ეკითხულობთ: თიდეეს ბრუზიი („ქართული თარგმანი“). „ქართული თარგმანი“ ამე გადმოიცემა: „თარგმნ ბრუზიი“. ამავე წიგნების თავზე დართულ რაბი რეუბენ ელიაშვილის სტატიაში (გვ. VII) „ქართული ენა“ ვამოიცემულია ნაბეტყველი: ლაშინ ბა-ბრუზიი, ანი ეხა ხბეა ბრუზიი ლეტერატურიაზი (როგორც ენა, ქართველ ებრაელთაგან, ებრაულ-ქართულ ხბეა ენა). ამ ტექსტიდან ვეარდნეა ბეგიდეა: ბიდეთ ბა-ბრუზიი ბეეროზია ფუბერეზია ინარეტ. ანი ეეროზი ებრაულად ხბეა ელიაშვილის ენაზ „ქართველ ებრაელები ქართველთან ერთად ერეკი ინარეტ“. ამბიოგან, აქაც „ქართველი“ გადმოიცემა სიტყვით „გრუზიან“, ხოლო „ქართველი“ — სიტყვით „გრუზია“. ნდეეა ერთვალი ეუნერეზლიან, რომ ებრაელნი ქართველ ებრაელებზე ეარეკეზ ეარეკ ეარეკ ეარეკ

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ახლახან ლიტვაში ჩატარდა პოეზიის ფესტივალი „პოეზიის პავასარის — 91“, რომელშიც ბალტიისპირეთ მწერლებთან ერთად მონაწილეობდნენ დასავლეთ ევროპელი თანამედროვე მწერლები და პოეტები. ფესტივალში მონაწილეობის მისაღებად საქართველოდან მიწვეული იყო პოეტი მერი შალვაშვილი.

მკითხველს ვთავაზობთ მ. შალვაშვილის მიერ თარგმნილ ლიტველი პოეტის, „პოეზიის პავასარის — 91“ პრემიის laureatის იონას სტრელკუნასის და ფესტივალის მონაწილე დანელი პოეტის ნიელს ჰავის ლექსებს.

იონას სტრელკუნასი

მოთმინება

ახე ამსხვრევა ფიალები
და მათგან რჩება ნამსხვრევთა გროვა,
მასში უკვე ვეღარაფერს აღმოაჩენთ,
ამ-ოდ ეცემი — ეს ნამეცი პომპეია.
ახე ვარდება ქვაფენილზე მრრეხდან თავი...
თავის ტკივილი კვაუუნდება ამავე წამში;
ახე ტოვებენ სამუდამოდ ერთიერთს —
ძვირფასი მეგობრები,
ახე კვდებიან სახელები, დრონი, დღეები.
ახე იწვიან ტყეები და
სახელმწიფო ქვაშაში მარხავს ზეთა ოინრბებს.
როგორ ავთვსო სული სამშეიდეთ,
როგორ აეიხსნათ:
რარიგ ძმიმეა ერთი წვეთი მოთმინება
ერთ ციდა ცრემლზე.

●

თუ გაგონდებთო, თუ მიხსენეთო მინდვრებო ღამით,
როცა სიზმრებში თქვენი ნახვით ვივსები, ვტკბები.
სახელად ჰქვია მონატრებას — წუხილის ეკო,
ძვირფას სკოვრს მოიგავს სიუმაწვილე, მიტოვებულს
ჩემთვე ნებით.
რომელსაც უკვე ვერასოდეს შევაბებ თითებს,
არც სხვას ეკნება სკოვრის გახსნის მცირედი ნება,
სიცარიელით ავსებულა მინდვრების სივრცე,
და ნებიერი ჩემი ბავშვობა მუხლებამდე ხალაბში დგება.
კვლავ მაგონდება ყვავილოვან ბალის ნახატი,
როდესაც ღამით, სიზმარეულ ნისლში ვეშვები.
ვის სიყვარულსაც გულში ახე ღრმად ვინახავდე,
შემოდის ჩემთან დილის ნამით სავსე პეშვებით.

ნიელს ჰავი

კოეტთა დასაცავად

რით ვანუგეშოთ პოეტები?
რით დავეხმაროთ?
შინაგანი ქარტეხილისგან გალურჯებიათ მთელი სხეული,
შავი ტანსაცმლით შემოსილან,
დაუნდობელი ცხოვრება ურცხვად უმზერთ თვალებში.
პოეზია — ხაზინელი დაავადებაა...
ნუთუ ვერაფრით გადავარჩენთ
მუდმივ წუხილით დასნებოვნებულთ,
მთვარეულივით მოხეტიალეთ —
სიფიფის უსასრულო ლაბირინთებში.
მათი გონების ატმოსფერი სადგურებიდან
ამოფრქვეული სეფდა-ვაგნი
ამინძურებს მოეულ ატმოსფეროს.

პოეზია — ხომ ძლევამოსილი ტირანია,
ბედის გამრავდე ყვეელინება.
(ეორწინებების შეუდარებელი ჩამშლელიც არის)
იგი პოეტებს აიძულებს თეორად ათონ ღამეები,
ტკივილებისგან გადაღლილნი
ჩიაკეტონ უაცრერელ ქოხმახებში,
მაგაურადოს ლექსთა ცეცხლოვან ხმოვანებას
ტანჯული სულით.

ო, მოთმინებით აღვსებენით,
მოწიწებით მოეპყრათ —
ეელიან გზებზე საკუთარ ნებით მოხეტიალეთ.
ო, მოთმინებით აღვსებენით
ნუ შეგაშინებთ მათი შიშველი ნერვების თრთოლვა:
— ისინი თითქოს ტკეუების დაბადებას ელოდებიან...
ძალში ტბილების ხრეოალი სჩვევიათ,
მათი ხაკვები ბალახია,
ტალახის ფთილა, ღრუბლის ქუილ,
ქარის ღმეოლში ხათობით უძრავად დგანან
გაზნილებულნი, განსაცეიფრებელ მეტაფორებით.
ყოველი დილა მათთვის წმიდათაწმიდაა.

გთხოვთ, შეიბრალოთ პოეტები,
მათ ეურთასმენაც დაკარგეიათ, თვალის სინათლეც.
სულით ავადმყოფ ბავშვებს ჰგვანან
განდეგილნი ხაკუთარი ოჯახებიდან.
გემუდარებთ, ილოცეთ მათთვის,
დაეხმარეთ, განარიდეთ ირონტრიალს,
ხმარიან ქალაქის ქუჩებს.
დაბადებულან დაწეევლილ ეამს,
დადგიან მარად მოხუსხულნი, თავდადრეკილნი,
კრძალვით უსმენენ მარადიულ სამყაროს კიდელს.
მშობლებმაც უკვე გამოტარეს
მზოლოდ ზოგიერნს, უშიშარი გულების პატრონი
სჯერათ მათი განუმარტავი, ეუხსნელი
სეეფის ეელოსოფიის.

ო, დაიტრეთ პოეტები,
დაავადებულნი პოეზიით — ფარული კეთრით.
გამოკეტილნი საკუთარი ფანტაზიის სამყელიელოში.
გამოგონილი ქალაქების სავალი გზები
ავსებულია დეკონენით, სულებითა და აჩრდილებით.

როცა ზაფხულის კრიალა დღეს
მარმონია და სიფაქეზე დაიპერობს ყოველს,
მზეც გამოჩნდება საოცარი ომშიბაგლელობით.
თქვენ დანიბავეთ ფერმიხდილ პოეტს
ძველი ქოხიდან გამოპაველს
ნახეკარეულს, ფორმადკარგულს —
უსასრულო სიყვარულით, ფიქრით და ტანჯვით.

ნუ მიაპყრობთ ირონიულ მზერას მის სხეულს,
მიუახლოვდით, გაუწოდეთ სათუოად ხელი,
გაასეირნეთ ყვავილოვან ბალის წყალში;
უამბეთ რამე ვარდისფერი ტრამალებიდან მონაბერ ქარზე,
რომელსაც მოაკვნ ბედნიერება
უამბეთ რამე, ის ხომ ძლიერ სეეფიანია,
ის ხომ სრულიად განადგურებულია
პოეზიისგან.

ხაფანი

ფიოოლი შრიალით ეეეხება შემოდგომა
მწვანეში ჩაფლულ ჩემს ავარაკს.
აქ სალამოვიმს, ბეკეტლის ხმა
მოისმის ჩვენი სახლის სხვენიდან.
ტელევიზორთან ჩაძინებულს ბრდღვინვა მაღვიძებს
და ტანში შეარხევს.
ერთიმ გულდაცემი გამდა ამბა...
ღამით ფიფანეიც კი დაუკო რომ გაერკვია,
ვინ გვიორეეედა მეუდრობას — ყარეული, კვერნა?!
მაგრამ მთვარის შუქ-ჩრდილებში,
ვერცხლისფერად მოელვარე ფიფანი იდგა ცარიელი,
მარადიულად მომლოდინე — ეული კოშკი.

მე მიგაშურე უცნო ქვეყნებს,
დაბინუნებულს თვალცრემლიანი დამბიდა ედელ,
მამა უკვე გარდაცვალილიეო...
დამწუხრდა სახლი...

ბაფანი ედგა ძველ ხაოხურში,
ძველმანებში ჩაპარხული ბინი სხეული.
ჩემს ნაწერებში ეიქვეეი,
შიშნეული მოგონებები მიხერავს ფიქრებს,
ძველი ამბებიც დავიწყების ნისლით მოსილა,
გარდაცვალილი მამის აჩრდილი თავს დამტრიალებს,
ტანზე ვირგებ მის ძველ ლაბადას,
თავს ვირთმევ წარსულის მიმეკრალ ხურეთებით.

ოო, ხალამი გარინდების ეამს გაგონილი ნაბიჯების ხმავ,
დალანდულო ღამილო მამის,
შინაგან ხმივით გაბრწყინებულო.
მახსენდება ქარიშხლისგან დამსცდარ თითებით
ალავლენდა ლოცვას ეაიერ,
ბედნიერის შმაგი ბარხარით
შემოიკლიდა ბალის კუთხეებს,
ჩვენი ბავშვივით უელიდა ხეებს,
რომელნიც მალე ნადგურდებოდნენ ბრიოკ მიწაზე —
მარილისგან და ქვეშისგან.

ხაკმევლის ხურნელს მიმოაფენს არე-მიდამოს
ხალამის ქარი,
ცარეკალზე მოიხსნა ხავსე მთვარე...
გარდაცვალილი მამის აჩრდილი
ხაფიქრალს მიჩერს:
მისი ხელით აშენებულ ქვის გალავანს
ზამორიმით ულრენს ქარიშხალი,
მის სამუშაო იარაღებს
გარეშემო ხავსი ედება.
რამდენი რამე დამრჩა უთქმელი,
გაფითრებული ჩემი ბაგენი
უკვე ეეღარ მიაწვდენს სიტყვას
თეთრწვერა მოხუცს...
იქნებ როგორმე განვარიდო
უშინაბით გამოწვეული ჩემი წუხილი
სახლის კედლებს,
გაოგნებული ვეფხვრები ვერცხლისფერ ხაფანგს,
მიმაქვს და ვიგები იმ ადგილს
სადაც მამა აგებდა
წინათ.

თარგმნა მერი შალვაშვილმა

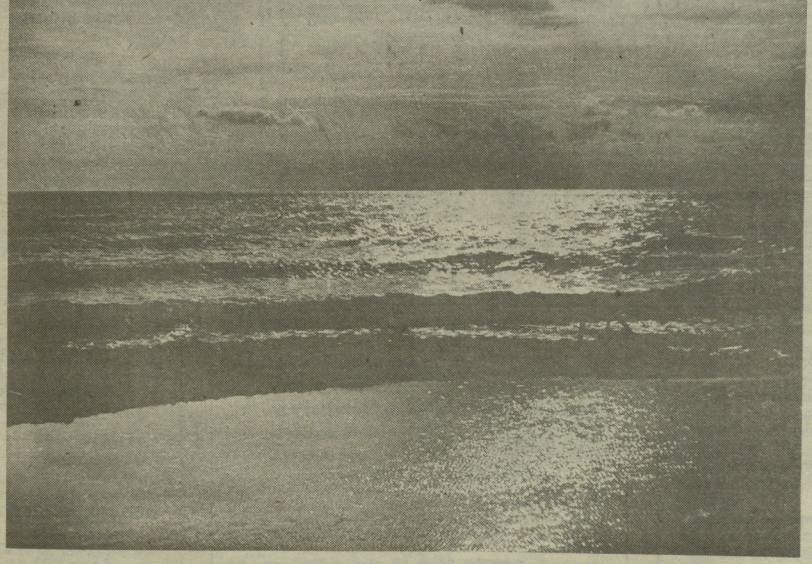

ზღვაზე ვარლამ ბენგბეურის ფოტო

წიგნი შორეულ წარსულზე

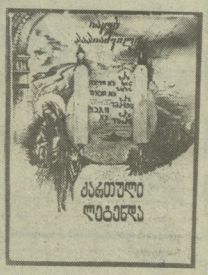

„წიგნი წარმოგვიჩენს ქართველი ერის შორეულ წარსულს — მიიმირიანის მეფობის [illegible] და ქრისტიანობის სახელმწიფო რელიგიად შემოღების პერიპეტიებს.

რომანის სიუჟეტი ეფუძნება ისტორიულ დოკუმენტებს, ეროვნულ ფოლკლორს, ეკლესიურ ტრადიციებს, ეკონომიკურ ვითარებას, ეთნოგენეზურ ასპექტებს, ეპოქის ენას, ეროვნულ ფსიქოლოგიურ ნიუანსებს...

ეროვნული ფსიქოლოგიურ ნიუანსებს, ეროვნულ ფსიქოლოგიურ ნიუანსებს...

ამარიკე სარდარი— ლიტერატორი. ჟურნალისტი

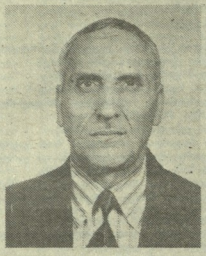

თბილისში მოღვაწე ქართო ლიტერატორთა და პედაგოგთა შორის გამორჩეული ადგილი უჭირავს ამარიკე სარდარიანს (ამარიკე სარდარს). მან თავისი ხნგრძლივი მოღვაწეობის მანძილზე ნაზინგლოვანი წვლილი შეიტანა ქართი ახალგაზრდობის აღზრდაში, ქართველი და ქართი ხალხების დაახლოებისა და ურთიერთობის განმტკიცების საქმეში.

1941 წელს, საშუალო სკოლის დამთავრებისთანავე, ამარიკე სარდარიანი არმიაში წავიდა. იმის დამთავრების" შემდეგ იგი შევიდა და 1950 წელს დამთავრა სულხან-საბა ორბელიანის სახელობის თბილისის სახელმწიფო პედაგოგიური ინსტიტუტის ისტორიის ფაკულტეტი. ახალგაზრდა პედაგოგი სოციალისტიკა სოფელ კონდაშენის ქართულ სკოლაში გაგზავნეს მასწავლებლად. ათი წლის შემდეგ იგი თბილისში დაბრუნდა და წლების მანძილზე მუშაობდა სხვადასხვა სკოლებსა და ორგანიზაციებში, ეწეოდა აქტიურ საზოგადოებრივ საქმიანობას, დამსახურებულ პენსიაზე მყოფი კვლავ ხალისით ემსახურება საყვარელ საქმეს—ათ წელზე მეტია, რაც თბილისის სამგორის რაიონში მოქმედი სახალხო უნივერსიტეტის — „მეგობრობის" ლექტორია. საქართველოს საზოგადოება „ცოდნას" გამოცემული აქვს მისი ბროშურები, რომლებშიც ქართების ისტორიასა და ზნე-ჩვეულებებზეა საუბარი.

ამარიკე სარდარიანი ნაყოფიერ ჟურნალისტურ საქმიანობას ეწევა. მისი წერილები და სტატიები იბეჭდება ქართულ, რუსულ, სომხურ რესპუბლიკურ გაზეთებში, აგრეთვე „ვეჩერნი თბილისში", „თბილისი" „ლიტერატურულ საქართველოში", „ჟურნალში „დროშა", „ლიტერატურნაია გრუზია" და სხვ.

ლვაწლმოსილი ქერი მოღვაწე თავის მოკრძალებულ სიტყვას ამბობს ქართულ პოეზიაში. ქართულ ენაზე გამოცემულ კრებულებში შესული მისი პოეტური ნაწარმოებები ყურადღებას იქცევს უბრალოებითა და უშუალობით. პოეტი შთაგონებით უძღვის შობიღლიერ ხალხს, მიწას, რომელიც მის სამშობლოდ იქცა, ქართველი და ქერი ხალხების მეგობრობას.

ამარიკე სარდარიას დაბადების სამოცდათუთეტი წელი შეუსრულდა. ქართველი მწერლები გულითადად ულოცავენ ამ თარიღს და ხანგრძლივ სიცოცხლეს და ახალ შემოქმედებით სიხარულს უსურვებენ თავიანთ ქერი თანამოძმეს, ღვაწლმოსილ ლიტერატორს და ჟურნალისტს.

საქართველოს მწერალთა კავშირი

„ვაჟას კრებული—III"

თბილისის ივ. ჯავახიშვილის სახელობის სახელმწიფო უნივერსიტეტში არსებულმა ჯაფაშვილეულ კაბინეტმა გამოსცა ვაჟა-შვილეულ მუდმივი სემინარის შრომების მესამე ტომი, რომელიც ეძღვნება ამ კაბინეტის დამაარსებლისა და ხელმძღვანელის პროფესორ გრიგოლ კიკნაძის დაბადების 80 წლისთავს.

კრებულში, რომლის რედაქტორიცაა პროფ. ჯ. ბუმბერიძე, გამოქვეყნებულია შემდეგი მასალები:

ჯუმბერ ბუმბერიძის „წინასიტყვაობა", გრიგოლ კიკნაძის „ვაჟა-შვილეულს შემოქმედება", იუზა ევგენიძისა და ელდარ მინაშვილის „გრიგოლ კიკნაძე — ვაჟა-შვილეულს მკვლევარი", დავით წოწკოლაურის „სიხდისის პრობლემა და მისი განსაზღვრების ფორმები ვაჟა-შვილეულს შემოქმედებაში", მარინე ბეგიტაძის „ვაჟა-შვილეულ პოეტა „სისხლის ძიები", კლარა გეწაძის „ვაჟა-შვილეულს დრამატურგიულ ინტერესთა დაბასიათებისათვის", გიორგი ჯავახიშვილის „ვაჟა-შვილეულს ლექსი „არჩილერი", ალეკსი ბინგარაულის „ვაჟა-შვილეულს ლექსიკოსხდან", ალეკსანდრე ქუთათელაძის „ვაჟა-შვილეულს ნაწარმოებთა ზოგიერთი ფაუნერი სახელის სწორი გაგებისათვის", იუზა ევგენიძის „მასალები ვაჟა-შვილესა და ქართული საზოგადოებრივი აზრის ურთიერთმიმართების ისტორიიდან", ლეონ თეთრუაშვილის „ვაჟა-შვილეა თანამედროვე გერმანულ ლიტერატურულ კრიტიკასა და თარგმანში", ელდარ მინაშვილის „ვაჟა-შვილეულს ახალი სოციალე კინოში", იპოლიტე ვართაგავის „ჩემი დაგვიანებული პასუხი ვაჟა-შვილეულს", სერგო ზაქარიაძის არქივიდან", „ვაჟა-შვილეულს თხზულებათა და მისი ცხოვრებისა და შემოქმედების შესახებ არსებული ლიტერატურის ბიბლიოგრაფია (1980-1985 წ. წ.) — შეადგინა დავით წოწკოლაურმა.

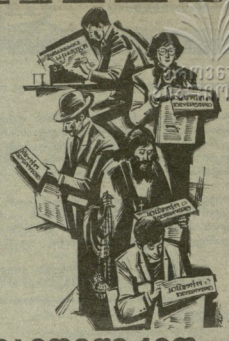

გამოიწერეთ... გამოიწერეთ... გამოიწერეთ!

თუ ვინმესთვის ძვირფასია ქართული ლიტერატურის სახელი, მისი წარსული და თანამედროვეობა; ვისაც სურს პირველი გაეცნოს ქართველ მწერალთა ახალ ნაწარმოებებს და კრიტიკოსთა აზრს მათ შესახებ; ვისაც სურს კვლავაც წაიკითხოს ჩვენი დღევანდელი ცხოვრების ავ-კარგის შესახებ დაწერილი პირფთოვნელი პუბლიცისტური სტრიქონები, იხილოს არა ცალსახა ასახვა ჩვენი სინამდვილისა, გამოიწეროს გაზეთი **„ლიტერატურული საქართველო"**.

გაზეთის ფურცლებზე ხშირად შეხვდებით იმ ავტორებს და გამოჩენილ პიროვნებებს, რომელთაც თქვენ ისურვებთ, ძვირფასო ხელისმოწერენო. გაეცნობით განსხვავებულ, ერთმანეთის საპირისპირო შეხედულებებსაც. „ლიტერატურული საქართველო" მაქსიმალურად შეეცდება სრულად ასახოს მრავალფეროვანი ქართული ლიტერატურული სინამდვილე; იგი უურადღებას არ მოაკლეს სახელოვანი ქართული კულტურის და მეცნიერების არც ერთ დარგს. გაზეთი შემოგთავაზებთ უცხოური ლიტერატურის ახალ თარგმანებს; მოგითხრობთ იქაური სამწერლო სიახლეებზე; მე-20 საუკუნის დიდ მწერლებზე, ხელოვანებზე, მოაზროვნეებზე, მათი ცხოვრებისა და მოღვაწეობის დღემდე დაფარულსა და ჩვენთვის აკრძალულ ეპიზოდებზე; თქვენ შესაძლებლობა გექნებათ მიიღოთ თქვენთვის საინტერესო ინფორმაცია საერთოდ კულტურის სიახლეებზე...

ერთი სიტყვით, თქვენ გელით უაღრესად მრავალფეროვანი თანამშრომლობა გაზეთთან. თანამშრომლობა, რადგან თქვენი სურვილებისა და წინადადებების გათვალისწინებით აიგება საერდაქციო საქმიანობა. ამისათვის კი საჭიროა გამოიწეროთ გაზეთი **„ლიტერატურული საქართველო"**.

გაცნობებთ, რომ გაზეთის ფასი ხელისმოწერათათვის იგივე რჩება (ერთი ცალი 40 კაპ. წლიური ხელმოწერა 20 მან. და 76 კაპ.), საცალო ფასი გაზეთისა იქნება 60 კაპ.

ეკლესია

ბაგრატიონთა ალბანი

1992 წელს ალმანახი „კრიტიკა" მკითხველს შესთავაზებს ბრაალ სიინტერესო პუბლიკაციას.

კვლავაც გაგრძელდება ქართული საბჭოთა ლიტერატურის გადაფასება.

„კრიტიკას" განზრახული აქვს სავსებით ორიგინალური ფორმით თავის ფურცლებზე მოაწყოს კონკურსი, ცნობილ კრიტიკოსთა მონაწილეობით, რომლის მიზანია დაიზუსტოს თუ რა შეიქმნა ჭეშმარიტად ღირებული მეოცე საუკუნის ქართულ მწერლობაში. ამ კონკურსის შედეგებზე დაყრდნობით ახლო მომავალში მომზადდება გამოსაცემად მეოცე საუკუნის ქართული ლიტერატურის რჩეული (რეკომენდებული).

1992 წელს „კრიტიკის" ფურცლებზე გაიბეჭდებოდა 1991 წლის ქართული მწერლობის მიმოხილვა.

„კრიტიკა" მკითხველს მიიწვევს სადისკუსიო წერილებს ქართული ლიტერატურის საჭირბოროტო საკითხებზე.

გაგრძელდება რუბრიკა „ქართული ემიგრანტული ლიტერატურა". ამ რუბრიკის ქვეშ დაიბეჭდება უაღრესად მნიშვნელოვანი მასალები, რომლებიც უცნობია მკითხველისათვის.

გამოქვეყნდება წერილები მწვავე ეროვნულ პრობლემებზე.

„კრიტიკა" საგანგებოდ იმსჯელებს სოციალურ საკითხებზე:

„როგორ ცხოვრობდა და ცხოვრობს ინტელიგენტი".

„როგორ ცხოვრობდა და ცხოვრობს გლეხი".

„როგორ ცხოვრობდა და ცხოვრობს მუშა".

იჩქარეთ, გამოიწერეთ ალმანახი „კრიტიკა"!

მისი ფასია ერთი წლით 9 მან. და 60 კაპ.

გამოდის ორ თვეში ერთხელ.

ალმანახ „კრიტიკის" რედაქცია.

მთავარი რედაქტორი ნოსო ნიჟა
საredakციო საბჭო
თამაზ ბიბილური (მთავარი რედაქტორის მოადგილე)
ბეჟან ჯოხაძე (პასუხისმგებელი მდივანი)
ბაბუა ჩიკვანაია (პროზისა და პროზის განყოფილების რედაქტორი)
ივანე ანბრასაძეები (კრიტიკის განყოფილების რედაქტორი)
ია ფარალიშვილი (პოეზიისა და ბალადების განყოფილების რედაქტორი)
ჯუმბერ თითოშვილი (ლიტერატურული ენის განყოფილების რედაქტორი)
ანდრო ბერეკაძე (ინფორმაციისა და ბიბლიოგრაფიის განყოფილების რედაქტორი)
ბერაბინ ბაბუა (ილუსტრაციების განყოფილების რედაქტორი)
მორიგე რედაქტორი ჯუმბერ თითოშვილი.

ფასი 60 კაპ.

„LITERATURULI SAKARTVELO"
THE NEWSPAPER OF WRITERS OF THE REPUBLIC OF GEORGIA